

ประวัติศาสตร์

สื่อประกอบการสอน

เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ส 4.3 ม.1/2

วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ

ส 4.3 ม.1/3

วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและสังคมไทยในปัจจุบัน

ผังสาระการเรียนรู้

พัฒนาการของ
อาณาจักรสุโขทัย

ประวัติและผลงานของ
บุคคลสำคัญในสมัยสุโขทัย

อาณาจักรสุโขทัย

ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

๑. พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย

ในอดีตเมื่อประมาณ ๗๐๐ ปี สุโขทัยพัฒนาขึ้นเป็นอาณาจักรตอนบนของที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา อาณาจักรสุโขทัยมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง มีการขยายอาณาจักรออกไปอย่างกว้างขวาง และได้สร้างสรรค์ความเจริญด้านต่าง ๆ ซึ่งนับว่าเป็นมรดกทางสังคม และวัฒนธรรมของชาติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

สุโขทัย

อยุธยา

ธนบุรี

รัตนโกสินทร์

ราว พ.ศ. ๑๗๙๒-พ.ศ. ๒๐๐๖

พ.ศ. ๑๘๙๓-พ.ศ. ๒๓๑๐

พ.ศ. ๒๓๑๐-พ.ศ. ๒๓๒๕

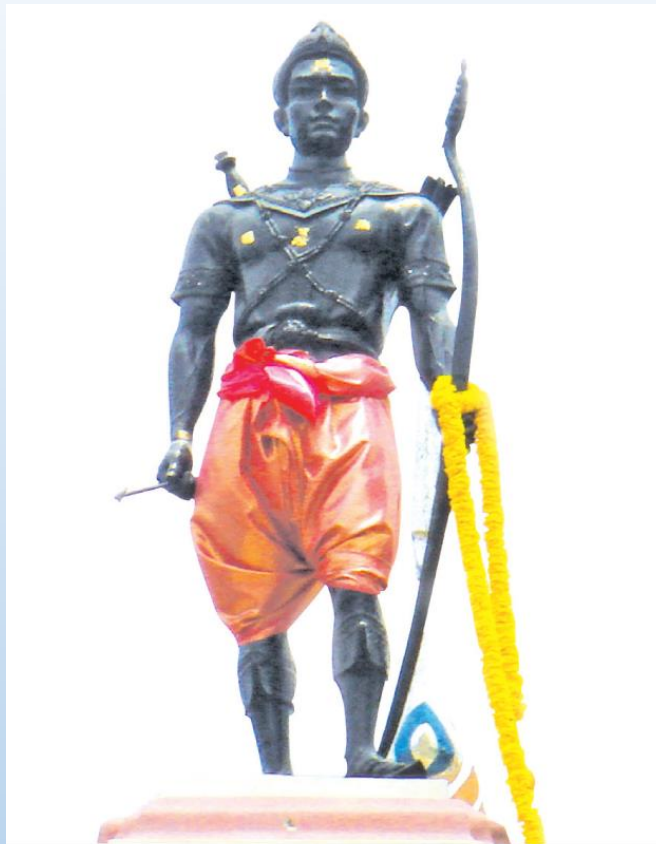
พ.ศ. ๒๓๒๕-ปัจจุบัน

๑.๑ การสถาปนาและการขยายอำนาจของอาณาจักรสุโขทัย

๑.๑.๑ การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

หลักฐานจากหลักศิลาจารึกวัดศรีชุม ทำให้ทราบว่าก่อนการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย ของราชวงศ์พระร่วง พ่อขุนศรีนาวนำถุม พระราชบิดาของพ่อขุนผาเมือง มีอำนาจอยู่บริเวณเมืองสุโขทัย และศรีสัชนาลัยมาก่อน เมื่อพ่อขุนศรีนาวนำถุมสวรรคต ขอมได้นำกำลังเข้ายึดสุโขทัยซึ่งเป็นเมืองสำคัญไว้ได้ ทำให้พ่อขุนผาเมืองและพ่อขุนบางกลางหาว ซึ่งเป็นพระสหายช่วยกันยึดสุโขทัยคืนมา

จากนั้นพ่อขุนผาเมืองได้อภิเษกพ่อขุนบางกลางหาวขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ปกครองสุโขทัย

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ณ จังหวัดสุโขทัย

ตาราง ลำดับกษัตริย์สุโขทัยราชวงศ์พระร่วง

ลำดับที่	พระนาม	ปีครองราชย์	เหตุการณ์สำคัญ
๑	พ่อขุนศรีอินทราทิตย์	ราว พ.ศ. ๑๗๙๒ - ไม่ปรากฏปีสิ้นสุดรัชกาล	ก่อตั้งราชวงศ์พระร่วง และรวบรวมอาณาจักรสุโขทัยให้เป็นปึกแผ่น ในรัชกาลนี้ได้สู้รบกับขุนสามชน เจ้าเมืองฉอดจนได้รับชัยชนะ
๒	พ่อขุนบานเมือง	ไม่ปรากฏปีที่ขึ้น ครองราชย์-พ.ศ. ๑๘๒๒	-
๓	พ่อขุนรามคำแหง- มหาราช	พ.ศ. ๑๘๒๒ - พ.ศ. ๑๘๔๑	ทรงประดิษฐ์อักษรไทย และขยายเขตแดนออกไปอย่างกว้างขวาง รับพระพุทธศาสนาเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ ซึ่งต่อมาได้เผยแผ่อยู่ในอาณาจักรสุโขทัยและดินแดนทางตอนเหนือ
๔	พระยาเลอไทย	พ.ศ. ๑๘๔๑ - พ.ศ. ๑๘๖๖	พระสงฆ์ชาวสุโขทัยเดินทางไปศึกษาพระพุทธศาสนาที่ลังกา
๕	พระยาร่วงนำฤม	พ.ศ. ๑๘๖๖-พ.ศ. ๑๘๙๐	-

ตาราง ลำดับกษัตริย์สุโขทัยราชวงศ์พระร่วง

ลำดับที่	พระนาม	ปีครองราชย์	เหตุการณ์สำคัญ
๑	พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย)	พ.ศ. ๑๘๙๐ - พ.ศ. ๑๙๑๑	ย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่พิษณุโลก สุโขทัยเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่พระพุทธศาสนา พระมหาธรรมราชาที่ ๑ ทรงผนวช ในระหว่างที่ทรงครองราชย์ ในรัชกาลนี้ เกิดปัญหาขัดแย้งกับอยุธยา
๒	พระมหาธรรมราชาที่ ๒ (ลือไทย)	พ.ศ. ๑๙๑๑ - พ.ศ. ๑๙๔๒	สุโขทัยยอมอ่อนน้อมต่ออยุธยา
๓	พระมหาธรรมราชาที่ ๓ (ใสลือไทย)	พ.ศ. ๑๙๔๓ - พ.ศ. ๑๙๖๒	สุโขทัยทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับพระเจ้าน่าน
๔	พระมหาธรรมราชาที่ ๔ (บรมपाल)	พ.ศ. ๑๙๖๒ - พ.ศ. ๑๙๘๑	อาณาจักรสุโขทัยถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๐๐๖

๑.๑.๒ การขยายอำนาจของอาณาจักรสุโขทัย

ในอดีตการขยายอำนาจออกไปยังดินแดนต่าง ๆ นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อครอบครองทรัพยากรที่มีค่า และเพื่อควบคุมเส้นทางการค้า ตลอดจนสร้างความปลอดภัยให้กับเมืองหลวงของอาณาจักรเช่นเดียวกับสุโขทัย ซึ่งเป็นศูนย์กลางอำนาจแห่งหนึ่ง ได้ขยายอำนาจด้วยจุดมุ่งหมายดังกล่าว

เมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ปกครองสุโขทัยในระยะแรก ขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด ได้ยกทัพมาเพื่อโจมตีเมืองตาก จึงทำให้เกิดการสู้รบ แต่ขุนสามชนเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ เนื่องจากพระราชโอรสของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ต่อมาทรงพระนามว่า พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ชนข้างกับขุนสามชนจนได้รับชัยชนะ ภายหลังจากเหตุการณ์นี้สุโขทัยได้ขยายอิทธิพลไปปกครองเมืองฉอด (สันนิษฐานว่าเป็นอำเภอแม่สอดในปัจจุบัน)

ทำให้อาณาจักรสุโขทัยมีความมั่นคงและมีอาณาเขตกว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะในรัชกาลพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ดังปรากฏในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ อาณาจักรสุโขทัยมีอำนาจเหนือดินแดน ดังนี้

ทางเหนือ

ถึงฝั่งแม่น้ำโขงบริเวณหลวงพระบางและได้
ปกครองเมืองสำคัญ คือ เมืองแพร์ และน่าน

ทางใต้

ถึงฝั่งทะเลทางตอนใต้ ซึ่งมีนครศรีธรรมราชเป็น
เมืองสำคัญ

ทางตะวันออก

ถึงฝั่งแม่น้ำโขงบริเวณเวียงคำ เวียงจันทน์

ทางตะวันตก

สุโขทัยขยายอำนาจไปจนถึงหงสาวดี

การขยายอำนาจอย่างกว้างขวางทำให้สุโขทัยมีความปลอดภัย และกลายเป็นศูนย์กลางการค้าบนเส้นทางระหว่างชายฝั่งทะเลกับ ดินแดนภายในจนถึงเมืองต่าง ๆ ในลุ่มน้ำโขง สุโขทัยจึงมีความมั่งคั่ง และสามารถสร้างสรรค์ความเจริญในด้านต่าง ๆ

แผนที่สมัยสุโขทัย

๑.๒ การปกครองในอาณาจักรสุโขทัย

๑.๒.๑ พระมหากษัตริย์

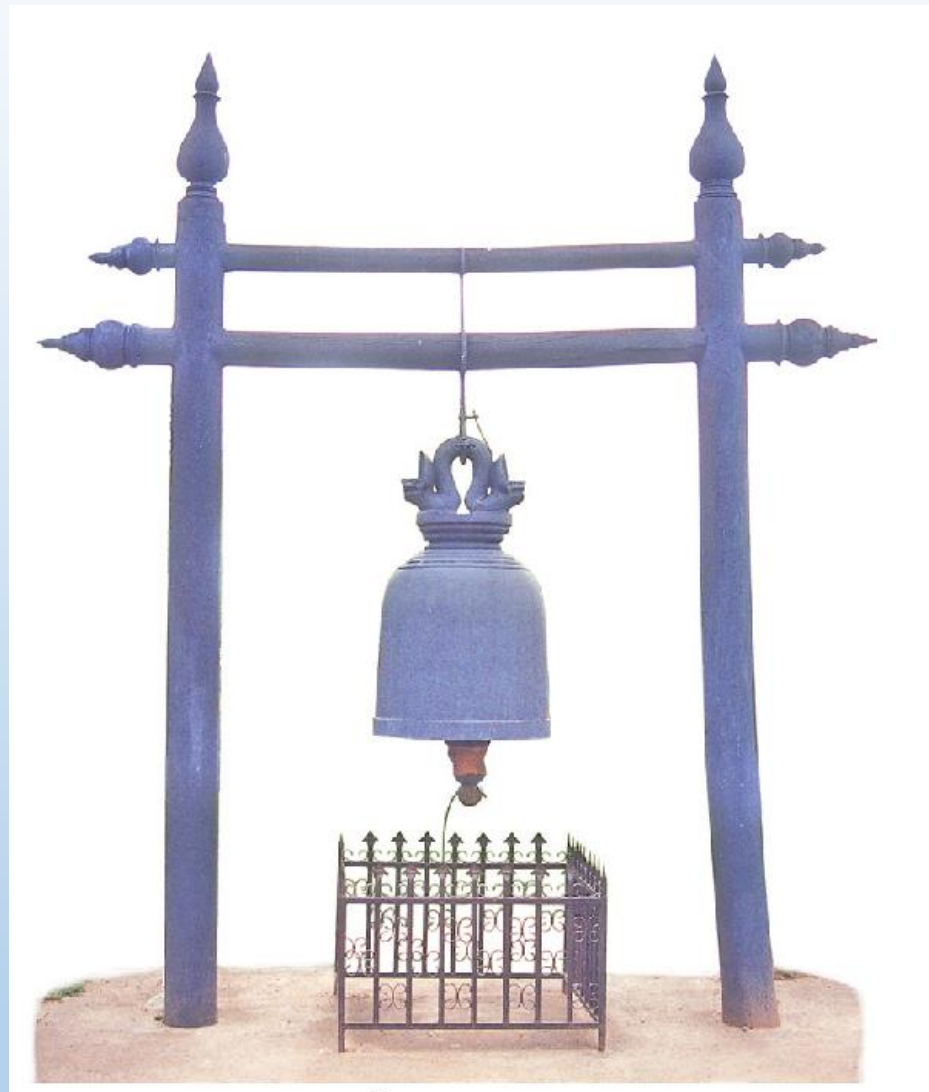
สุโขทัยมีลักษณะการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ที่สืบเนื่องจากการปกครองของชนเผ่าไทยมาตั้งแต่ดั้งเดิม ดังจะเห็นได้จากการเรียกพระมหากษัตริย์ว่า พ่อขุน เช่น พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ในช่วงปลายสมัยสุโขทัยประชาชนเรียกพระมหากษัตริย์ว่า พระยา เช่น พระยาเลอไทย พระยาสิทธิไทย

พระมหากษัตริย์สุโขทัยทรงมีฐานะเป็นประมุข ทำหน้าที่ป้องกันบ้านเมือง ดูแลความสงบสุขและตัดสินคดี

๑.๒.๒ การปกครองและความสัมพันธ์กับแคว้น และอาณาจักรต่าง ๆ

ลักษณะการปกครองในสมัยสุโขทัยมีลักษณะการปกครองแบบพ่อปกครองลูก โดยพระมหากษัตริย์จะมีความใกล้ชิดกับประชาชน เมื่อประชาชนมีเรื่องเดือดร้อน สามารถมาส่งกระดิ่งเพื่อแจ้งข้อร้องทุกข์ ขอความเป็นธรรมได้ดังข้อความที่ปรากฏในศิลาจารึกว่า“...ในปากประตู มีกระดิ่งอันหนึ่งแขวนไว้ให้ไพร่ฟ้าหน้าปก มีถ้อยมีความเจ็บท้องข้องใจ มักจักกล่าวถึงเจ้าถึงขุนบ่ไร้ ไปลั่นกระดิ่งอันท่านแขวนไว้”

กระดิ่งร้องทุกข์สมัยสุโขทัยจำลอง

ความสัมพันธ์กับแคว้นและอาณาจักรต่าง ๆ

พระมหากษัตริย์สุโขทัยได้สร้างความมั่นคงทั้งด้านความปลอดภัย และเศรษฐกิจให้แก่อาณาจักร โดยสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับแคว้นและอาณาจักรต่าง ๆ เมืองทางเหนือที่สำคัญ ได้แก่ อาณาจักรล้านนาและพะเยา ทั้งนี้จะเห็นได้จากการที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงเป็นพระสหายกับพ่อขุนมั่งรายแห่งอาณาจักรล้านนาและพ่อขุนงำเมืองแห่งอาณาจักรพะเยา พ่อขุนรามคำแหงมหาราชและพ่อขุนงำเมือง ยังทรงช่วยพ่อขุนมั่งรายเลือกชัยภูมิเพื่อสร้างเมืองเชียงใหม่ ด้วยเหตุนี้ผังเมืองเชียงใหม่จึงคล้ายกับผังเมืองสุโขทัย

พระบรมราชานุสาวรีย์สามกษัตริย์
ตั้งอยู่หน้าศาลากลางเก่า จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓ เศรษฐกิจในอาณาจักรสุโขทัย

ชาวสุโขทัยประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังข้อความในจารึกสุโขทัย หลักที่ ๑ ที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” ทั้งนี้เพราะสุโขทัยมีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ข้อความในจารึกยังทำให้ทราบว่าชาวสุโขทัยปลูกต้นไม้ยืนต้นหลายชนิด ได้แก่ ต้นตาล มะพร้าว มะม่วง มะขามและขนุน สุโขทัยจึงมีเศรษฐกิจพื้นฐานที่ดีต่อการยังชีพ ประกอบกับการรวมตัวเป็นชุมชน ทำให้มีแรงงานเพียงพอต่อการทำนา ทำสวน นอกจากการทำอาชีพเกษตรกรรมแล้ว ชาวสุโขทัยยังทำการค้าอีกด้วย

๑.๔ สังคมและวัฒนธรรมในอาณาจักรสุโขทัย

สังคมสุโขทัยมีโครงสร้างการจัตมำดับชั้นของคนในสังคมลดหลั่นลงไป ประกอบด้วย พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ ขุนนาง ไพร่ และข้า ซึ่งมีหน้าที่ต่อสังคมต่างกัน เช่น พระมหากษัตริย์และขุนนางมีหน้าที่บริหารจัดการปกครองเพื่อให้สังคมมีความสงบ มีระเบียบและมั่นคงปลอดภัย เช่น การระดมกำลังทำงานสาธารณะและสู้รบป้องกันบ้านเมืองจากข้าศึก ส่วนไพร่ทำมาหากินในยามที่บ้านเมืองเป็นปกติพร้อมทั้งช่วยป้องกันเมืองเมื่อยามมีศึกสงคราม

พระพุทธรูปปางประทานอภัย วัดตะพานหิน จังหวัดสุโขทัย

๒. ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในสมัยสุโขทัย

สมัยสุโขทัยมีบุคคลสำคัญมากมาย ในจำนวนนี้ เช่น พ่อขุน-ศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช และพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย) เป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความสำคัญ เนื่องจากพระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจที่สำคัญหลายประการที่สร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สุโขทัย

๒.๑ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

(ประมาณ พ.ศ. ๑๗๙๒ ไม่ปรากฏปีที่สวรรคต)

พระราชประวัติ

พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงมีพระนามเดิมว่า พ่อขุนบางกลางหาว ทรงเป็นปฐมบรมกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงแห่งอาณาจักรสุโขทัย พระองค์อภิเษกสมรสกับพระนางเสือง พระธิดาของพ่อขุนศรีนาวนำถุม มีพระราชโอรสซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ลำดับต่อมา คือ พ่อขุนบานเมือง และพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

๒.๑ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

(ประมาณ พ.ศ. ๑๗๙๒ ไม่ปรากฏปีที่สวรรคต)

พระราชประวัติ

พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ประกอบพระราชกรณียกิจที่สำคัญ คือ เมื่อครั้งยังเป็นพ่อขุนบางกลางหาวได้รวมกำลังพลกับพ่อขุนผาเมืองต่อสู้ขับไล่พวกขอมและทรงสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ผลงานของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์มีความสำคัญ เพราะได้สร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับสุโขทัย จนพัฒนาเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองสืบต่อมา

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
ณ จังหวัดสุโขทัย

๒.๒ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช (พ.ศ. ๑๘๒๒-๑๘๔๑)

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงเป็นพระราชโอรสของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พระองค์ทรงขึ้นครองราชย์ต่อจากพ่อขุนบานเมืองซึ่งเป็นพระเชษฐาธิราช พระองค์ทรงปกครองสุโขทัยระหว่าง พ.ศ. ๑๘๒๒-๑๘๔๑ ในช่วงเวลาดังกล่าว ทรงใช้วิธีปกครองบ้านเมืองในลักษณะ**พ่อปกครองลูก** และดูแลราษฎรอย่างใกล้ชิด ดังเช่นโปรดให้แขวนกระดิ่งไว้ที่หน้าประตูเมืองเพื่อให้ราษฎรที่มีเรื่องทุกข์ร้อนมาสั่งกระดิ่งเพื่อร้องทุกข์ต่อพระองค์

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ณ จังหวัดสุโขทัย

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตั้งจะเห็น
ได้จากภารกิจที่พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นิมนต์พระสงฆ์จาก
เมืองนครศรีธรรมราชเดินทางมาเทศนาสั่งสอนแก่ชาวสุโขทัยและนำ
หลักธรรมมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ตลอดจนช่วยกันทำนุบำรุง
พระพุทธศาสนา ตั้งจะเห็นได้จากการสร้างวัด เจดีย์ และพระพุทธรูป
ต่าง ๆ รวมทั้งการทำบุญทำทาน การฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น
วันพระ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ดังจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ ระบุไว้ว่า
“คนในเมืองสุโขทัยนี้ มักทาน มักทรงศีล มักโอบุสทาน” ทำให้สุโขทัย
กลายเป็นเมืองศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม

หลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช จารึกสุโขทัยหลักที่ ๑

๒.๓ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลีไทย) (พ.ศ. ๑๘๙๑-๑๙๑๒)

พระมหาธรรมราชาที่ ๑ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์สุโขทัยที่มีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระราชกรณียกิจที่สำคัญคือ พระองค์ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาสืบต่อจากพระมหากษัตริย์สุโขทัยองค์ก่อน ๆ เช่น การสร้างวัด สร้างพระพุทธรูป พระพุทธรูปเนื่องจากเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านพระพุทธศาสนาในสมัยนั้น

๓. ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

ภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัยที่สำคัญ ได้แก่

๓.๑ การประดิษฐ์ตัวอักษรไทย

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงประดิษฐ์ตัวอักษรไทยที่เรียกว่า ลายสือไทย ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๖ ที่จารึกไว้ในหลักศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ นับตั้งแต่นั้นมาชาติไทยจึงมีอักษรไทยเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทย

ลายสือไทยที่ประดิษฐ์ในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ถูกปรับปรุงต่อมาจนกลายเป็นภาษาไทยในปัจจุบัน

ภูมิปัญญาจากการประดิษฐ์อักษรไทย ทำให้คนไทยสามารถรักษา
ความรู้ ความคิดและภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
ในอดีตมีการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เช่น ศิลปจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ ที่ทำให้
ทราบเรื่องราวของคนในยุคหนึ่ง และเป็นการยกระดับความรู้ให้กับคนใน
สังคม ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในกลุ่มชนชาติไทยที่ใช้
ตัวอักษรแบบเดียวกัน ดังนั้น นักเรียนจึงควรอนุรักษ์ภาษาไทยและ
อักษรไทยโดยการฝึกพูดและเขียนให้ถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์ภาษาไทย
ให้คงอยู่สืบต่อไป

๓.๒ ศิลปกรรมที่ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก

ศิลปกรรมในสมัยสุโขทัยเป็นศิลปะที่เกิดจากความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและได้รับการถ่ายทอดมาจากวัฒนธรรมจากภายนอก เช่น วัฒนธรรมมอญหรือลังกา แต่สุโขทัยก็ได้พัฒนารูปแบบศิลปะเฉพาะตนด้วย ทั้งนี้จะเห็นได้จากพระพุทธรูปชินราช และพระพุทธรูปปางลีลาที่มีความงดงามและเป็นเอกลักษณ์ของสมัยสุโขทัย

๓.๒ ศิลปกรรมที่ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก

พระพุทธรชินราช ประดิษฐานอยู่ ณ อุโบสถ
วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

นอกจากพระพุทธรูปแล้ว สุโขทัยยังพัฒนารูปแบบเจดีย์ที่เรียกว่า
เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่มียอดเจดีย์คล้ายดอกบัวตูม ดังนั้น
ศาสนสถาน พระพุทธรูปและเจดีย์เหล่านี้ล้วนเป็นหลักฐานแสดงให้เห็น
ความสามารถของช่างฝีมือชาวสุโขทัยที่ถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน

เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย

แบบพัฒนาทักษะในการทำ
ข้อสอบปรนัยเพื่อประเมินผลตัวชี้วัด

๑. พระมหากษัตริย์พระองค์ใดเป็นผู้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

๑. พ่อขุนผาเมือง

๒. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

๓. พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย)

๔. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

เฉลยข้อ ๒.

เพราะพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ในขณะนั้นที่ท่านยังเป็นพ่อขุนบางกลางหาว ได้รวมกำลังพลกับพ่อขุนผาเมืองขับไล่ขอม ทรงสถาปนากรุงสุโขทัย เป็นราชธานีและเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง

๒. เศรษฐกิจสมัยสุโขทัยมีลักษณะตรงกับข้อใด

๑. เป็นการค้าขายระหว่างประเทศเป็นหลัก

๒. มีการเสียภาษีอากรให้กับรัฐ

๓. มีการทำอุตสาหกรรม

๔. มีการค้าขายอย่างเสรี

เฉลยข้อ ๔.

เพราะปรากฏหลักฐานในศิลาจารึก ซึ่งบันทึกเรื่องราวในสมัยสุโขทัย มีความตอนหนึ่งว่า “ใครใคร่ค้าช้างค้า ใครใคร่ค้าม้าค้า ” หมายถึง ผู้ค้าสามารถค้าขายสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเสรีในสมัยสุโขทัย

๓. ข้อใดเป็นลักษณะการปกครองแบบพ่อปกครองลูก

๑. เรียกพระมหากษัตริย์ว่า พระยา

๒. กษัตริย์เป็นผู้ตัดสินคดีความด้วยพระองค์เอง

๓. ทุกคนในอาณาจักรมีฐานะเท่าเทียมกันหมด

๔. ราษฎรเป็นผู้ออกกฎหมายปกครองบ้านเมือง

เฉลยข้อ ๒.

เพราะการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เป็นการปกครองที่พระมหากษัตริย์มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยพระมหากษัตริย์จะทำหน้าที่ป้องกันบ้านเมือง รับเรื่องราวร้องทุกข์และพิจารณาคดีด้วยพระองค์เอง

๔. พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงวางรากฐานการศึกษาไทยอย่างไร

๑. ประดิษฐ์ลวดลายไทย

๒. สร้างโรงเรียนแห่งแรกขึ้น

๓. เขียนหนังสือแบบเรียนเล่มแรก

๔. ออกกฎหมายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เฉลยข้อ ๑.

เพราะทรงประดิษฐ์ลวดลายไทย ซึ่งพัฒนามาเป็น
อักษรไทยในปัจจุบัน ซึ่งทำให้คนไทยมีอักษรไทย
ในการบันทึกเรื่องราว

๕. ผลงานใดเกิดขึ้นในสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

๑. สร้างทำนบพระร่วง

๒. การสร้างพระพุทธรชินราช

๓. ขับไล่ขอมออกไปจากราชอาณาจักร

๔. แขนงกระดิ่งไว้ที่ประตูเมืองเพื่อให้ราษฎรมาร้องทุกข์

เฉลยข้อ ๓.

เพราะเมื่อครั้งยังเป็นพ่อขุนบางกลางหาวทรงรวบรวมกำลังพลกับพ่อขุนผาเมืองขับไล่ขอมเสียดไสญลพองไปจากเมืองสุโขทัยก่อนสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

๖. ข้อใดเป็นผลงานที่สำคัญในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย)

๑. นำทัพไปรบกับเจ้าเมืองฉอด

๒. สร้างหลักศิลาจารึกหลักที่ ๑

๓. พระราชนิพนธ์หนังสือไตรภูมิพระร่วง

๔. เปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย

เฉลยข้อ ๓.

เพราะพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย) ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีพระราชนิพนธ์ในพระพุทธศาสนา โดยมีพระราชนิพนธ์สำคัญ คือ พระราชนิพนธ์หนังสือไตรภูมิพระร่วงเป็นวรรณกรรมในพระพุทธศาสนา

๓. การปกครองแบบธรรมราชามีลักษณะอย่างไร

๑. พระมหากษัตริย์เปรียบเหมือนเทพเจ้า

๒. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้นำของกองทัพ

๓. พระมหากษัตริย์ทรงใช้หลักธรรมในการบริหารบ้านเมือง

๔. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและผู้นำทางศาสนา

เฉลยข้อ ๓.

เพราะการปกครองแบบธรรมราชา คือ การที่พระมหากษัตริย์ใช้หลักธรรมทางศาสนาในการบริหารบ้านเมือง โดยใช้ธรรมของผู้ปกครองคือ ทศพิธราชธรรม โดยในสมัยสุโขทัยจะเห็นได้จากการที่พระนามพระมหากษัตริย์ เปลี่ยนมาเป็น พระมหาธรรมราชา

๘. เมื่อไปเที่ยวแหล่งมรดกโลกที่จังหวัดสุโขทัย นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

๑. พุดคุยกับเพื่อนเสียงดัง

๒. เขียนชื่อตนเองบนกำแพงโบราณสถาน

๓. นำของที่เป็นโบราณวัตถุมาเก็บรักษาที่บ้าน

๔. เดินชมบริเวณโบราณสถานอย่างสงบเรียบร้อย

เฉลยข้อ ๔.

เพราะแหล่งมรดกโลกที่สุโขทัยเป็นหลักฐานที่แสดงถึง
พัฒนาการความเป็นมาของไทย นักเรียนจึงควรเดินชมด้วยความสงบ
เรียบร้อย และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่อย่างเคร่งครัด

๙. พระพุทธชินราชเป็นภูมิปัญญาไทยในด้านใด

๑. ด้านคหกรรม

๒. ด้านศิลปกรรม

๓. ด้านหัตถกรรม

๔. ด้านสถาปัตยกรรม

เฉลยข้อ ๒.

เพราะศิลปกรรม คือ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของมนุษย์ โดยพระพุทธชินราชนั้นสร้างขึ้นในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย) เป็นพระพุทธรูปที่มีความงดงาม มีเอกลักษณ์ จัดเป็นภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมในสมัยสุโขทัย

๑๐. การศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีประโยชน์อย่างไร

๑. ทำให้เป็นที่ยอมรับของชาติอื่น

๒. ทำให้สื่อสารกับต่างชาติได้เข้าใจ

๓. ทำให้ไม่ตกเป็นเมืองขึ้นของชาติอื่น

๔. ทำให้มีอักษรไทยเพื่อใช้บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ

เฉลยข้อ ๔.

เพราะภูมิปัญญาด้านภาษาไทย เป็นภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ภาษาพูด เพื่อใช้บันทึก บอกเล่าหรือสืบทอดความรู้และภูมิปัญญาจากอดีตให้สืบทอดต่อไป

